

CURTEA DE APEL CLUJ

**BULETINUL
JURISPRUDENȚEI**

REPERTORIU ANUAL

2021

Editura
Hamangiu
2022

DREPT CIVIL

Familie și minori

I. Suplinire consimțământ la adopție. Condiții

Legea nr. 273/2004, art. 8

Secția I civilă, decizia civilă nr. 32/A/CC din 21 septembrie 2021

În primul rând se impune a se reține că prin cererea de apel formulată pârâta nu a contestat îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru deschiderea procedurii adopției minorului S.M.C., cu excepția celei privind acordul acesteia la adopție, în consecință neimpunându-se analizarea tuturor condițiilor prevăzute de art. 28 alin. (1) lit. b) și art. 32 din Legea nr. 273/2004, care au fost analizate exhaustiv de către prima instanță, ci numai a celei privind lipsa acordului părintelui la adopție.

Conform art. 32 din Legea nr. 273/2004, republicată, în forma în vigoare la data formulării cererii, încuviințarea deschiderii procedurii adopției se face numai dacă:

a) planul individualizat de protecție are ca finalitate adopția internă;
b) sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 28 sau, după caz, cele prevăzute la art. 29;

c) părinții copilului, tutorele își exprimă consimțământul la adopție, în condițiile legii, dispozițiile art. 8, precum și prevederile legale care reglementează situațiile speciale privind consimțământul părinților aplicându-se în mod corespunzător.

La art. 8 alin. (1) din Legea nr. 273/2004 se arată că „instanța judecătorească poate trece peste refuzul părinților firești sau, după caz, al tutorelui de a consimți la adopția copilului dacă se dovedește, prin orice mijloc de probă, că aceștia refuză în mod abuziv să își dea consimțământul la adopție și instanța apreciază că adopția este în interesul superior al copilului, ținând seama și de opinia acestuia dată în condițiile legii, cu motivarea expresă a hotărârii în această privință.”

Din considerentele sentinței atacate rezultă că instanța a motivat temeinic de ce a apreciat că refuzul mamei de a consimți la adopție este unul abuziv, putând în consecință să fie suplinat de către instanța de judecată, fiind redată și argumentele pentru care s-a apreciat că măsura adopției este în interesul superior al minorului. Niciunul dintre argumentele expuse de către prima instanță nu a fost combătut de către pârâtă prin cererea de apel formulată, singurele considerente invocate în apel fiind acelea că pârâta este foarte atașată de copil, cu care a ținut legătura telefonic și prin vizite și intenționează să facă demersuri pentru a asigura reintegrarea acestuia în familie, în decurs de 1-2 ani.

Starea de fapt incidentă în cauză, astfel cum a fost invocată prin cererea de chemare în judecată și mai apoi reținută de către prima instanță atestă indubitabil faptul că în privința minorului S.M.C. au fost instituite măsuri speciale de protecție începând cu anul 2015, în intervalul de timp scurs până la data introducerii cererii de chemare în judecată pârâta nereușind să reintegreze copilul în familie, starea de incertitudine în ceea ce privește o eventuală reintegrare existând și în prezent, pârâta arătând în fața instanței că va face demersuri pentru reintegrarea copilului în familia

sa în viitor, astfel încât aceasta să fie posibilă în decurs de 1-2 ani. Având în vedere intervalul lung de timp scurs de la momentul instituirii măsurii plasamentului în ceea ce îl privește pe minor, 6 ani, interval de timp în care nu s-a reușit reintegrarea copilului în familie, aspect coroborat cu situația actuală a părâtei, care nu permite reintegrarea în familie a acestuia, Curtea apreciază că în mod corect s-a apreciat de către tribunal că refuzul mamei de a consimți la adopție este unul abuziv, interesul superior al copilului fiind acela de a crește într-o familie, chiar dacă nu cea firească, numai astfel putând fi asigurat dezideratul unei dezvoltări normale și armonioase a acestuia.

De subliniat este și faptul că în conformitate cu prevederile art. 28 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 273/2004, republicată, planul individualizat de protecție are ca finalitate adopția internă dacă după instituirea măsurii de protecție specială au trecut 6 luni și părinții firești ai copilului nu colaborează cu autoritățile în vederea realizării demersurilor pentru reintegrarea sau integrarea copilului. Ori, astfel cum s-a arătat mai sus, în ceea ce îl privește pe minorul S.M.C. măsura de protecție specială a plasamentului a fost instituită în anul 2015, reintegrarea copilului în familie neputând fi făcută până la acest moment.

Ținând cont de cele reținute mai sus, Curtea apreciază că motivele de apel invocate de către pârâtă sunt nefondate, sentimentele de afecțiune pe care pârâta le nutrește față de minor neputând constitui un argument suficient care să conducă la schimbarea soluției de deschidere a procedurii adopției în lipsa coroborării acestora cu demersuri concrete și efective în sensul reintegrării minorului în familie. (Judecător Anamaria Câmpean)

2. Plasament. Imposibilitatea încetării măsurii plasamentului, cu consecința reintegrării copilului în familie, dacă nu sunt îndeplinite condițiile în vederea reintegrării, din perspectiva respectării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului. Atribuțiile D.G.A.S.P.C. în demersul reintegrării copilului în familie

Secția I civilă, decizia civilă nr. 195/A din 20 iulie 2021

Două sunt motivele invocate în calea de atac exercitată de către apelanții A.A. și A.B. împotriva sentinței tribunalului – interpretarea eronată a probațiunii administrate în fața primei instanțe și încălcarea principiului fundamental al respectării cu prioritate al interesului superior al copilului, potrivit prevederilor art. 2 alin. (1), (3), (4), art. 6 lit. a) din Legea nr. 272/2004.

Analizând apelul prin prisma acestor motive, Curtea constată că acesta este fondat, urmând a fi admis, pentru următoarele considerente:

Obiectul prezentului litigiu, promovat la data de (...)2020 de către petenta P.A., mama copilului P.C., în contradictoriu cu intimata-petentă Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (...) și cu intimații A.B. și A.A. îl constituie încetarea măsurii de protecție specială-plasament a minorei P.C., născută la data de (...)2007 la familia A.B. și A.A. (bunicii materni), instituită prin sentința civilă nr. 666/12.06.2009 pronunțată de Tribunalul (...) în dosarul nr. (...) și reintegrarea minorei în familia sa, formată din mama-reclamantă, partenerul acesteia și sora minorei.

Prima instanță, soluționând cauza, a dat dovadă de o temeinică aplecare asupra aspectului vizând plasamentul prin prisma prevederilor art. 60 din Legea nr. 272/2004, reținând, în mod judicios, în opinia Curții, că în contextul cererii formulate de intima-ta-petentă (chiar dacă tatăl minorei este decedat), situația [minorei P.C.], care ar

justifica menținerea măsurii de protecție specială a plasamentului la bunicii materni, se poate analiza doar din perspectiva cazului instituit prin dispozițiile art. 60 lit. c) din Legea nr. 272/2004: *copilul abuzat sau neglijat*.

Prima instanță a statuat că aspectul ce se impune a fi verificat în cauză este acela dacă la acest moment, P.C. este un copil abuzat sau neglijat, astfel încât să se justifice menținerea măsurii plasamentului și respingerea cererii de reintegrare.

Procedând la această verificare, prin prisma prevederilor art. 94 alin. (1) și (2) din Legea nr. 272/2004 și a probațiunii administrate, prima instanță a reținut:

„La scurt timp după nașterea sa, în contextul plecării mamei în străinătate, [P.C.] a fost considerată a fi un copil ce necesită o măsură de protecție specială. A fost crescută de bunicii materni până la vârsta de 14 ani. Deși a considerat că mama îi este soră, a avut totuși o viață de familie cu aceasta, derulată cu excluderea comunității de locuință, dar prin vizite periodice, ieșiri cu întreaga familie, și-a cunoscut sora, relațiile fiind adecvate o perioadă îndelungată. Când [P.C.] avea 11 ani i s-a spus adevărul într-o manieră care denotă incapacitatea de la acel moment a tuturor adulților implicați de a acționa cu ocrotirea nevoilor sale emoționale. După aceea nici autoritățile statului cu competențe în materie, nici mama sau bunicii nu au luat măsurile adecvate pentru a ușura acceptarea de către fetiță a situației dezvoltate; [P.C.] trăiește și în prezent, la trei ani după respectivul moment, sentimentul de abandon, își culpabilizează și judecă mama, se solidarizează cu bunicii, contextul general al celui abandon nefiindu-i explicat de o manieră care să îi permită să îl înțeleagă sau să îl accepte astfel încât să îi fie bine în prezent și în viitor.

Relevantă este împrejurarea că procesul de întâlniri cu mama și consiliere desfășurat pe parcursul judecării cauzei (cererea petentei neputând fi considerată prematură procedural, în condițiile în care Direcția nu a inițiat consilierea anterior sesizării instanței) a înregistrat o evoluție favorabilă, minora relaționând corect cu mama și cu sora sa. Mama însăși a arătat că nu va forța minora să-și schimbe locuința dacă nu dorește acest lucru, fiind însă fermă cu privire la inutilitatea menținerii măsurii de protecție specială, cu consecințe în ce privește drepturile sale părintești.

[P.C.], în contextul stării tensionate din familie, este momentan pusă în situația de a nu-și face propriile alegeri în mod liber, nici autoritățile competente care solicită menținerea măsurii plasamentului și nici bunicii materni la care se solicită menținerea acestei măsurii nedovedind capacitatea de a gestiona situația în acord cu finalitatea reunirii copilului cu părintele său, finalitate care este conformă interesului superior al [minorei P.C.] Minora are nevoie, în contextul cauzei, de o stabilizare a situației sale, măsura plasamentului fiind temporară, până la atingerea vârstei majoratului (de principiu), or relația părinte-copil se prelungește cât timp trăiesc titularii, are implicații pe tot parcursul vieții copilului, de ordin emoțional în primul rând. Or, chiar și după trei ani, [P.C.] resimte abandonul, părăsirea sa de către mamă, deși aceasta din urmă este aptă și dornică să preia îngrijirea fiicei sale, să o recupereze și să o integreze în familia actuală.

Această dorință a mamei, susținută și de datele obiective (dispune de condițiile necesare, este sprijinită de partenerul său cu care are o relație de 10 ani, din care s-a născut sora minorei, pe care cei doi o cresc împreună) nu poate fi interpretată ca *un abuz sau neglijare*, în sensul prevederilor art. 60 lit. c) din Legea nr. 272/2004, astfel încât să justifice menținerea măsurii plasamentului la bunici. Chiar dacă locuința efectivă, de facto, a minorei este o chestiune de discutat, aceasta nu poate fi analizată ca o *consecință a măsurii plasamentului*, a cărei situație – premisă trebuie verificată în prezenta procedură.

În ultimii trei ani familia de plasament, care afirmativ nu îngrădește relația mamei cu fiica sa, câtă vreme este pașnică, nu a reușit să gestioneze situația astfel încât

minora să depășească trauma de a fi mințită, să înțeleagă că ascunderea adevărului a fost consecința unui acord între bunici și mamă, că dacă înșiși bunicii pe care îi valorizează au agreat-o, poate că această decizie are explicațiile ei, nu toate profund defavorabile mamei. De asemenea, după o perioadă îndelungată de timp – timp care este vital în raporturile părinte-copil – [P.C.] nu a fost consiliată și ajutată, cel puțin de familia de plasament, să ajungă la acea stare de echilibru care să îi permită să depășească reacția de respingere a mamei și să accepte trecutul care nu poate fi remediat. Reacția [minorei P.C.] de a cere timp este firească, însă acest timp derulat în aplicarea unei măsuri de protecție specială pentru minoră nu se justifică în condițiile în care, după cum s-a arătat, intervalul de peste trei ani nu a fost valorificat de familia de plasament și de autorități în interesul [minorei P.C.]. Adulții nu au depășit disputa personală, iar contactele mamei cu [P.C.] nu au fost organizate pe un teren neutru, cu excluderea prezenței bunicii. În acest context menținerea măsurii de protecție, cu riscul serios de păstrare a *status quo*-ului actual, nu este în interesul superior al [minorei P.C.].

Pe cale de consecință, apreciind că nu subzistă în privința [minorei P.C.] situația care a determinat instituirea măsurii de protecție specială, că reunirea cu mama sa este posibilă și recomandabilă, urmând ca evoluția relațiilor să fie monitorizată în condițiile legii, instanța va admite cererea de chemare în judecată formulată de petenta-intimată P.A. și va dispune pentru minoră P.C. încetarea măsurii de protecție specială a plasamentului la intimații A.B. și A.A. și reintegrarea în familia naturală, la mama P.A., cu respingerea cererii reconvenționale.”

Curtea constată că prin aceste statuări, prima instanță a analizat necesitatea menținerii măsurii plasamentului, concluzionând în sens negativ, statuând asupra inexistenței unei situații de abuz sau neglijare.

La termenul de judecată din (...)2021 instanța de apel a procedat la ascultarea copilului P.C., în prezența psihologului instanței, cu respectarea cerințelor art. 101 alin. (3) din Legea nr. 272/2004.

Din relatarea făcută de către [P.C.], consemnată în procesul-verbal aflat la dosar, reiese că până în urmă cu 4 ani știa că petenta reclamantă P.A. este sora sa, nu mama sa naturală, iar despre petenții intimați A.A. și A.B. știa că sunt părinții ei (întrebarea și răspunsul nr. 3). După aflarea acestei realități, relațiile cu mama sa, care până atunci se concretizau în întâlniri ocazionale, s-au răcit și au generat certuri și reproșuri între petenta reclamantă și petenții intimați, (întrebările și răspunsurile nr. 5 și nr. 6) urmate de modalitatea de comunicare inițiată de petenta reclamantă P.A. cu copilul P.C. prin mesaje și telefonic (întrebarea și răspunsul nr. 9), în cadrul discuțiilor mama abordând subiecte legate de bani, de casă, precum și acuze la adresa intimaților A.A. și A.B. (întrebările și răspunsurile nr. 10 și nr. 14), pe care [P.C.], până la acest moment, îi consideră părinții ei, adresându-li-se cu apelativele „mama” și „tata.” (întrebarea și răspunsul nr. 21).

[P.C.] a arătat că nici în cadrul întâlnirilor personale pe care le-au avut în ultima perioadă, de când prezentul litigiu este pe rol, mama sa nu a manifestat o preocupare reală față de [P.C.], nu au discuții care să se încadreze în categoria celor specifice dintre un părinte copil, respectiv mama-fiică de 14 ani, temele fiind tot banii, casa, reproșuri din trecut la adresa bunicii (întrebarea și răspunsul nr. 14).

Din conținutul de ansamblu al acestei relatări, în acord cu opinia primei instanțe, concluzia instanței de apel este aceea că în cauză nu se face dovada exercitării de către petenta P.A., asupra copilului P.C., a unui abuz, în sensul prevăzut de art. 94 alin. (1) și (2) din Legea nr. 272/2004.

Chiar dacă modalitatea în care mama înțelege să relaționeze cu copilul nu este cea mai adecvată din punctul de vedere al abilităților parentale, în sensul că subiec-

tele discuțiilor abordate de mamă nu relevă o reală atenție a mamei față de persoana, preocupările, eventualele frământări și incertitudini ale copilului în vârstă de 14 ani, nu se poate considera că exercită asupra minorei vreă formă de abuz din cele menționate în textul legal arătat.

Faptul că [P.C.] este un copil echilibrat, fără traume psihologice, rezultat al vreunui abuz, rezultă din conținutul proceselor-verbale întocmite cu ocazia celor două audieri din fața primei instanțe și a fost constatat nemijlocit de către instanța de apel la termenul de judecată din (...).2021, odată cu audierea ei.

Celălalt aspect extrem de relevant în soluționarea prezentei cauze, îl constituie faptul că, în raport de prevederile legale și de probațiunea administrată în cauză, în mod cert nu sunt îndeplinite condițiile pentru reintegrarea copilului P.C. în familia mamei.

În opinia Curții, prima instanță, deși a reținut că nu se mai justifică menținerea măsurii plasamentului, nu a făcut o analiză pertinentă asupra celui de al doilea element al speței, deopotrivă important, acela dacă sunt îndeplinite, în cazul concret, condițiile reintegrării [minorei P.C.] în familia mamei, compusă din partenerul de viață al acesteia și sora uterină a [minorei P.C.], X.Z., născută la (...).2012.

Aceasta, în condițiile în care, în situația în care nu se mai impune menținerea măsurii plasamentului, în raport de prevederile art. 72 alin. (2) din Legea nr. 272/2004, în cazul în care împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială, dispuse de comisia pentru protecția copilului sau de instanța judecătorească, s-au modificat, Direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze de îndată comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța judecătorească, în vederea modificării sau, după caz, a încetării măsurii, iar potrivit alin. (3), acest drept de sesizare îl au, de asemenea, părinții sau alt reprezentant legal al copilului, precum și copilul.

Prin urmare, încetarea măsurii plasamentului copilului este inseparabil legată de înlocuirea sa cu o altă măsură – reintegrarea în familie sau deschiderea procedurii adopției, potrivit art. 58 alin. (3) și (4) din Legea nr. 272/2004 – iar verificarea îndeplinirii condițiilor de a se dispune această nouă măsură este în aceeași măsură importantă ca și verificarea dacă mai sunt îndeplinite condițiile menținerii măsurii plasamentului.

Articolul 73 din Legea nr. 272/2004 prevede că Direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau, după caz, organismul privat autorizat, are obligația de a urmări modul în care sunt puse în aplicare măsurile de protecție specială, dezvoltarea și îngrijirea copilului pe perioada aplicării măsurii.

În îndeplinirea obligației prevăzute la alin. (1), Direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau, după caz, organismul privat autorizat întocmește, trimestrial sau ori de câte ori apare o situație care impune acest lucru, rapoarte privitoare la evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit.

În situația în care se constată, pe baza raportului întocmit potrivit alin. (2) necesitatea modificării sau, după caz, a încetării măsurii, direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze de îndată comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța judecătorească.

Propunerea de încetare a măsurii de protecție și reintegrarea în familie este însoțită, în mod obligatoriu, de documente din care să reiasă participarea părinților la ședințe de consiliere, astfel încât reintegrarea să se realizeze în cele mai bune condiții.

Verificând situația concretă din cauză din perspectiva acestor prevederi, pentru a se stabili dacă este posibilă reintegrarea copilului P.C. în familia mamei, Curtea